

Gedrag en welbevinden tijdens de Corona-crisis

Resultaten 6e meting

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 6 oktober 2020

Auteur(s): Bianca Stam

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Gedragmaatregelen	6
2.1	Houden aan gedragsregels	6
2.1.1	Verandering in het houden aan de gedragsregels	7
2.2	Handen wassen	8
2.2.1	Verandering in handen wassen	9
2.3	Bezoek	9
2.3.1	Verandering in bezoek	9
2.4	Afstand houden	10
2.4.1	Verandering in afstand houden	10
2.5	Risico-inschatting	12
2.5.1	Verandering in risico-inschatting	13
2.6	Maatregelen helpen	14
2.6.1	Verandering in mening of maatregelen helpen	14
2.7	Opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.7.1	Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen	16
2.8	Testen	18
2.8.1	Verandering in testbereidheid	18
3	Gezond zijn en gezond gedrag	19
3.1	Welbevinden	19
3.1.1	Verandering in mentaal welbevinden	20
3.2	Leefstijl	20
3.2.1	Verandering in leefstijl	21
4	Vertrouwen in de Nederlandse aanpak	23
4.1	Sociale omgeving	23
4.1.1	Verandering in sociale omgeving	24
4.2	CoronaMelder	25
4.3	Draagvlak voor de maatregelen	26
4.3.1	Lokale maatregelen	27
4.3.2	Maatregelen bij een tweede golf	28
4.3.3	Verandering in draagvlak	28
5	Over de deelnemers	30

1 Inleiding

Sinds half maart heeft de overheid in Nederland maatregelen ingevoerd om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Om beter te begrijpen hoe mensen denken over de afgekondigde maatregelen, wat hun drijfveren zijn om zich hieraan te houden en wat de impact op mensen is, hebben de Gedragsunit van het RIVM, GGD/ GHOR NL en de regionale GGD'en een onderzoek gedaan. Het onderzoek gaat over het gedrag van mensen, wat ze vinden van de gedragsmaatregelen van de overheid en hoe het fysiek, mentaal en sociaal met ze gaat in de periode dat het coronavirus zich verspreidt en de maatregelen zijn ingevoerd. Het onderzoek wordt meerdere keren herhaald. In onderstaande tabel is te zien wanneer de metingen hebben plaatsgevonden.

Meting	Meetperiode
1	17 april t/m 24 april
2	7 mei t/m 12 mei
3	27 mei t/m 1 juni
4	17 juni t/m 21 juni
5	8 juli t/m 12 juli
6	19 augustus t/m 23 augustus

Aan de zesde meting hebben in totaal 61.651 mensen meegedaan van 16 jaar en ouder. 24.729 hebben aan alle zes de meetrondes meegedaan.

In deze rapportage worden de resultaten voor de 5.873 deelnemers van de zesde meting uit de regio van GGD Rotterdam-Rijnmond beschreven. De trends die over de zes metingen heen gepresenteerd worden zijn gebaseerd op deelnemers die aan alle zes meetrondes hebben meegedaan. Dat zijn 3.424 respondenten. De resultaten die over meetronde 6

gepresenteerd worden, en dus gebaseerd zijn op alle 5.873 respondenten die in deze meting meededen, kunnen daarom afwijken van de cijfers die in de trends gepresenteerd worden.

De landelijke resultaten van dit onderzoek zijn te vinden op de website van het RIVM. Veel teksten in deze rapportage zijn overgenomen van deze website.

2 Gedragsmaatregelen

Sinds half maart gelden in ons land diverse gedragsregels die erop gericht zijn het aantal contacten met anderen te reduceren (bijvoorbeeld 1,5 meter afstand houden). De regels moeten ertoe bijdragen dat tijdens contacten met anderen het coronavirus niet wordt overgedragen (hygiëne-maatregelen). Als mensen denken dat de gedragsregels helpen om besmettingen van zichzelf of anderen te voorkomen kan dit hun motivatie om zich aan de gedragsregels te houden versterken. Echter, de huidige situatie vraagt ook veel van mensen: ze beperken de vrijheid en mogelijkheden. Dit kan impact hebben op de mentale, fysieke, en sociale gezondheid. En op de verwachting hoe lang mensen de maatregelen steunen. Deze inzichten in het gedrag helpen de overheid om burgers beter te kunnen ondersteunen en te informeren om de gedragsregels te blijven opvolgen.

2.1 Houden aan gedragsregels

Het onderzoek laat zien dat het niet handen schudden de meest makkelijk na te leven regel is. Maar liefst 98% zegt geen handen meer te schudden. Daarnaast geeft 86% aan 'niet meer dan 3 mensen op bezoek' te ontvangen. Ook het handen wassen wanneer dit nodig is (78%), het niet bezoeken van mensen met een kwetsbare gezondheid (76%) en het in de elleboog hoesten of niezen (71%), het gebruik van papieren zakdoekjes (66%) en het niet bezoeken van 70-plussers (66%), lukt over het algemeen goed. Meer dan 10 keer per dag handen wassen blijkt lastiger te realiseren (41%). Het onderzoek laat zien dat 47% in de afgelopen week niet op een drukke plek is geweest waar geen 1,5 meter afstand gehouden kon worden. Van degenen die wel op een te drukke plek zijn geweest, besloot 28% van hen rechtsomkeert te maken.

Figuur 1: Percentage mensen dat zich in de praktijk aan de gedragsregels houdt, meting 6

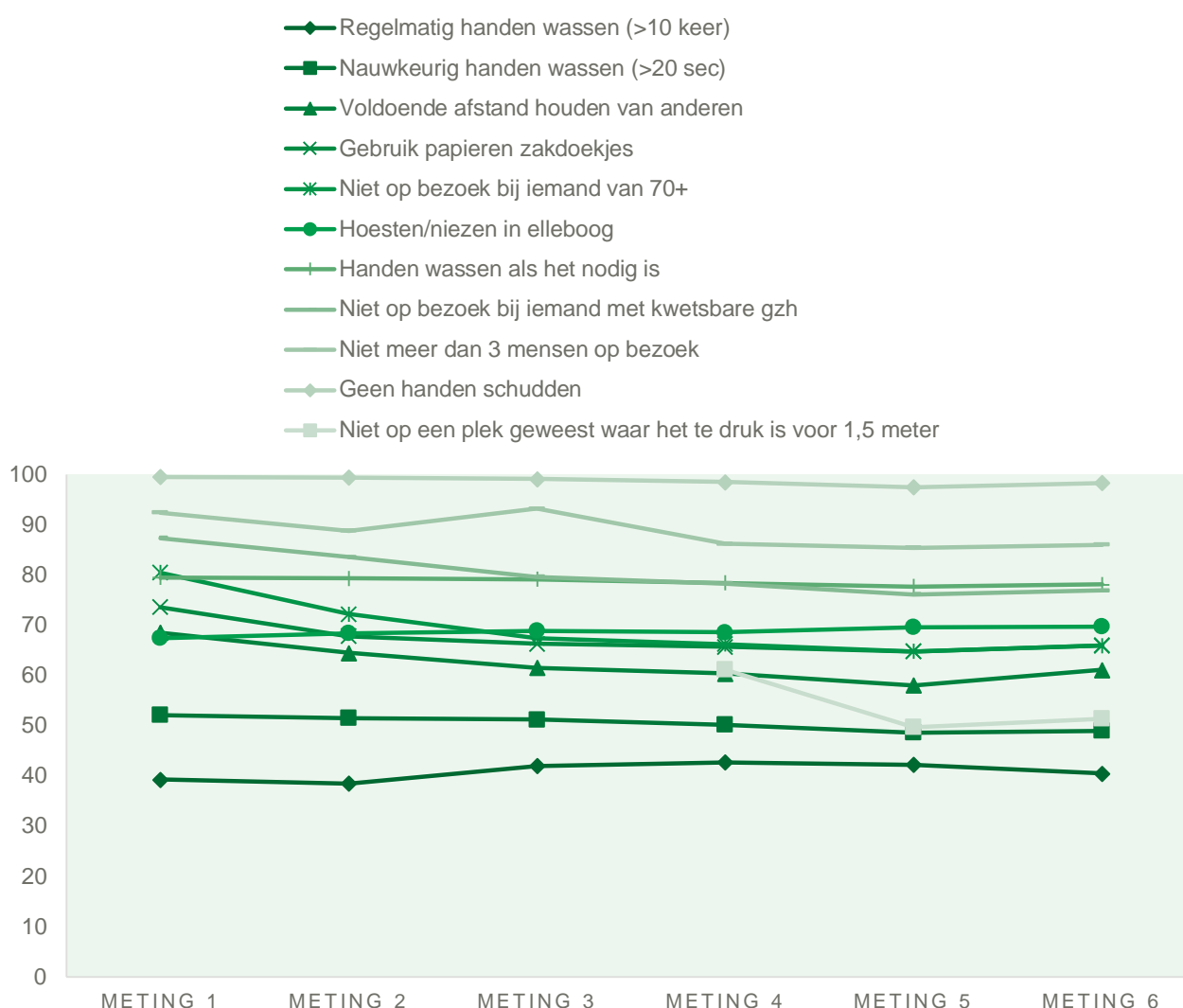

2.1.1 Verandering in het houden aan de gedragsregels

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft zich te houden aan de hygiënemaatregelen, zoals handen wassen en hoesten of niezen in de elleboog, is redelijk stabiel gebleven. Het gebruik van papieren zakdoekjes is afgenomen (naar 66%, dit was 74% in ronde 1). Na verloop van tijd geven minder deelnemers aan zich aan de 1,5 meter afstand te houden.

In vergelijking met de eerste meting is een afname van 8% te zien van het aantal mensen dat afstand houdt. Ook de versoepelde maatregelen zoals niet meer dan drie mensen op bezoek en niet op bezoek gaan bij iemand met een kwetsbare gezondheid worden door minder deelnemers opgevolgd. Hoe meer mensen elkaar weer ontmoeten, hoe belangrijker het is dat mensen zich aan de maatregelen houden die nog wel gelden, zoals de hygiënemaatregelen.

Figuur 2: Verandering in het houden aan de gedragsregels, meting 1 t/m 6

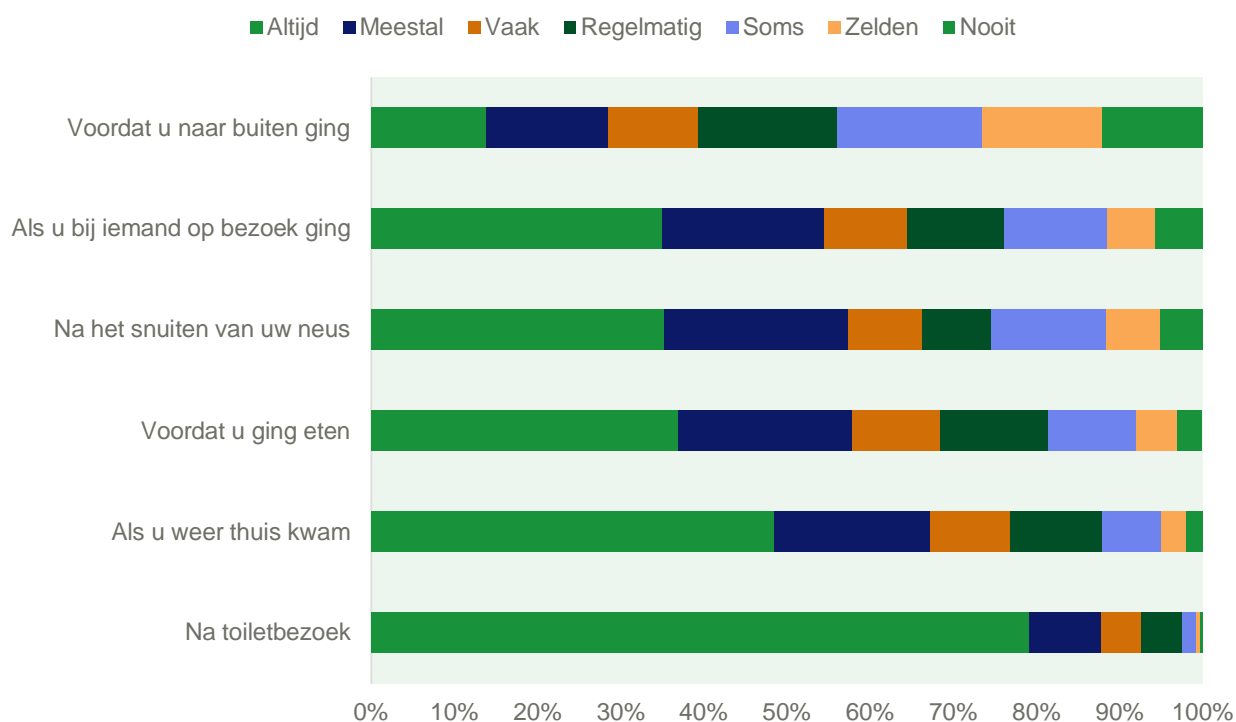

2.2 Handen wassen

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd om in te schatten hoe vaak ze hun handen wassen in situaties waarin dat moet. Mensen hebben duidelijk de gewoonte om hun handen te wassen na een toiletbezoek: 88% van de mensen geeft aan dat zij in de afgelopen week hun handen meestal of altijd wassen na een toiletbezoek.

67% van de mensen geeft aan meestal of altijd handen te wassen na thuiskomst. De gewoonte is een stuk minder sterk in andere situaties, zoals na het snuiten van de neus of bij anderen op bezoek gaan. Handen wassen vóóordat mensen naar buitengaan doet 29% van de mensen vaak tot altijd.

Figuur 3: Waste u uw handen, meting 6

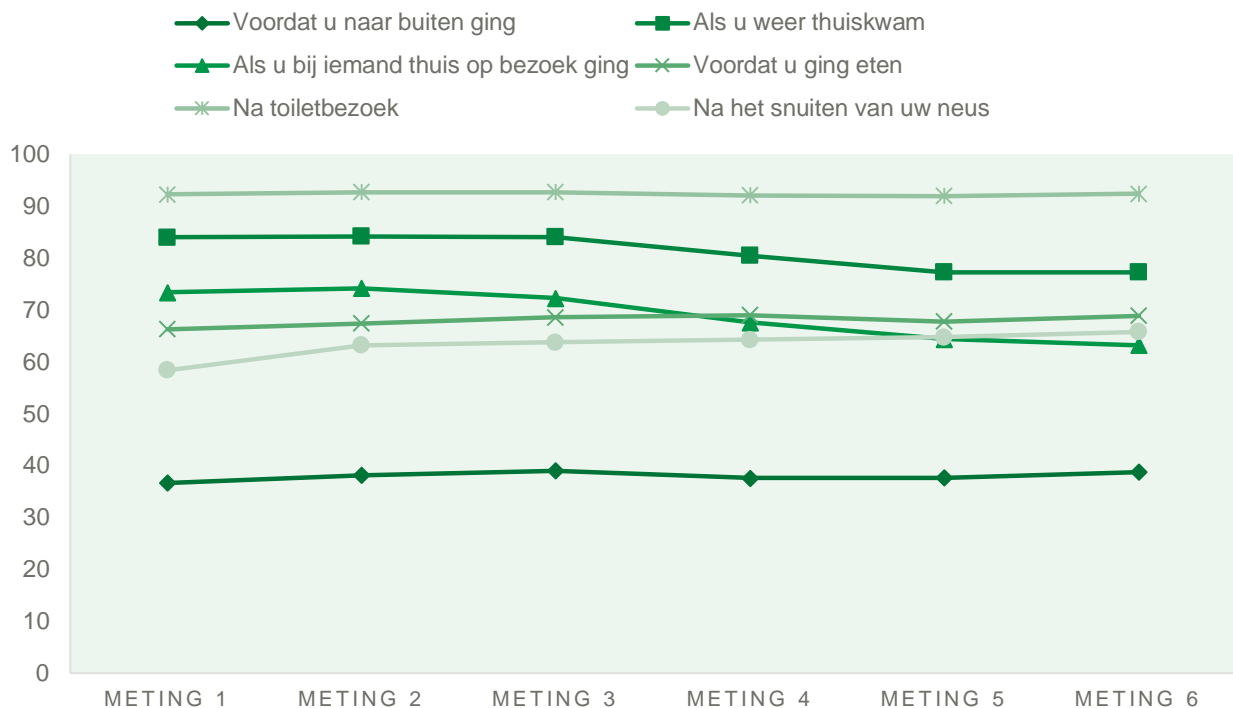

2.2.1 Verandering in handen wassen

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Voor de meeste situaties zijn er geen grote verschillen ten opzichte van eerdere metingen omtrent handen wassen. Het percentage deelnemers dat aangeeft handen te wassen

als zij bij iemand op bezoek gingen, is het meest afgenomen: van 73% in de eerste meting naar 63% in de zesde meting. Het percentage mensen dat aangeeft handen te wassen wanneer zij weer thuiskwamen daalt ook licht (-7 procentpunt). Het percentage mensen dat de handen wast na het snuiten van de neus is in meting 6 met 7 procentpunt toegenomen in vergelijking met meting 1.

Figuur 4: Verandering in het handen wassen, vaak tot altijd, meting 1 t/m 6

2.3 Bezoek

Van de deelnemers aan het onderzoek gaf 45% aan in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen. Voor 43% van de mensen bleef het aantal keren bezoek per week beperkt tot 1 of 2 keer. De resterende 12% ontvangt 3 of meer keer per week bezoek.

2.3.1 Verandering in bezoek

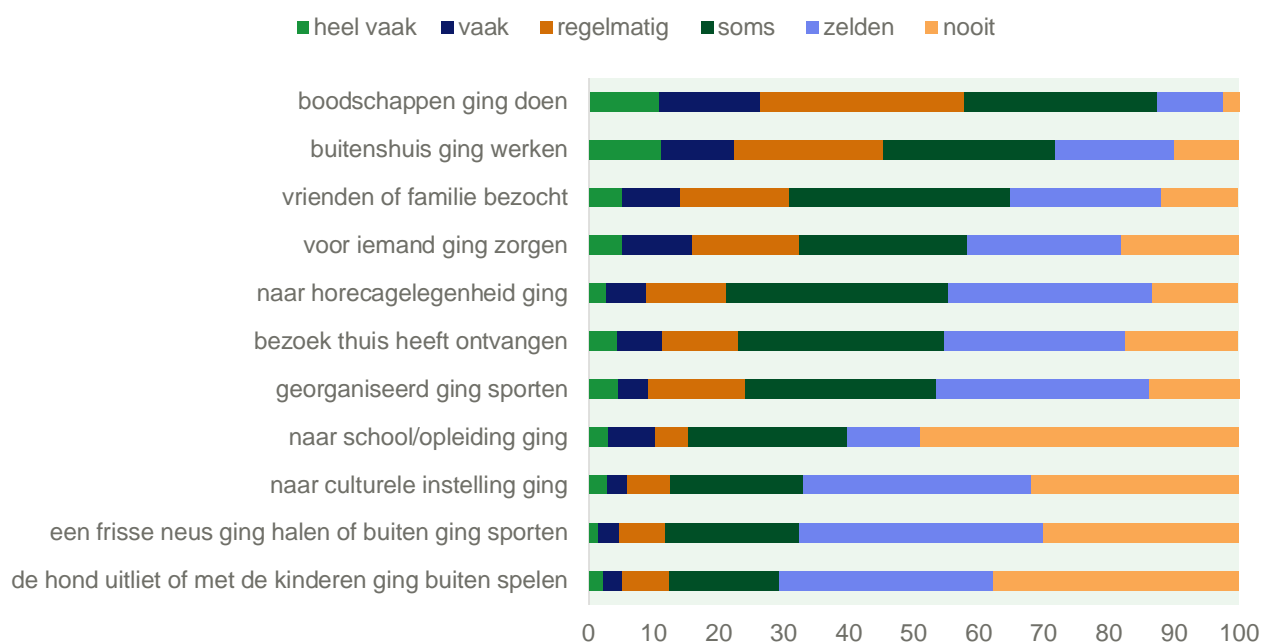
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het aantal mensen dat aangeeft in de week voorafgaand aan het onderzoek geen bezoek te hebben ontvangen, is met 13 procentpunt afgenomen ten opzichte van de eerste meting.

2.4 Afstand houden

Een belangrijke maatregel, het op 1,5 meter afstand blijven van elkaar, blijkt niet altijd door iedereen te worden nageleefd. Uit onderstaande grafiek blijkt dat in 87% van de gevallen mensen soms tot heel vaak te dichtbij kwamen met boodschappen doen. 72% van de deelnemers gaf aan dat mensen te dichtbij kwamen wanneer zij naar buiten gingen

voor werk. Bij het bezoeken van vrienden of familie of bezoek thuis ontvangen is dit respectievelijk 65% en 55%. Tijdens een bezoek aan een culturele instelling (zoals een bioscoop of theater) geeft 67% van de respondenten aan dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen. In andere situaties die weer mogelijk zijn geworden, zoals georganiseerd sporten en het bezoeken van horeca is dit 47% en 45%.

Figuur 5: Percentage mensen dat aangaf dat mensen te dichtbij kwamen, meting 6

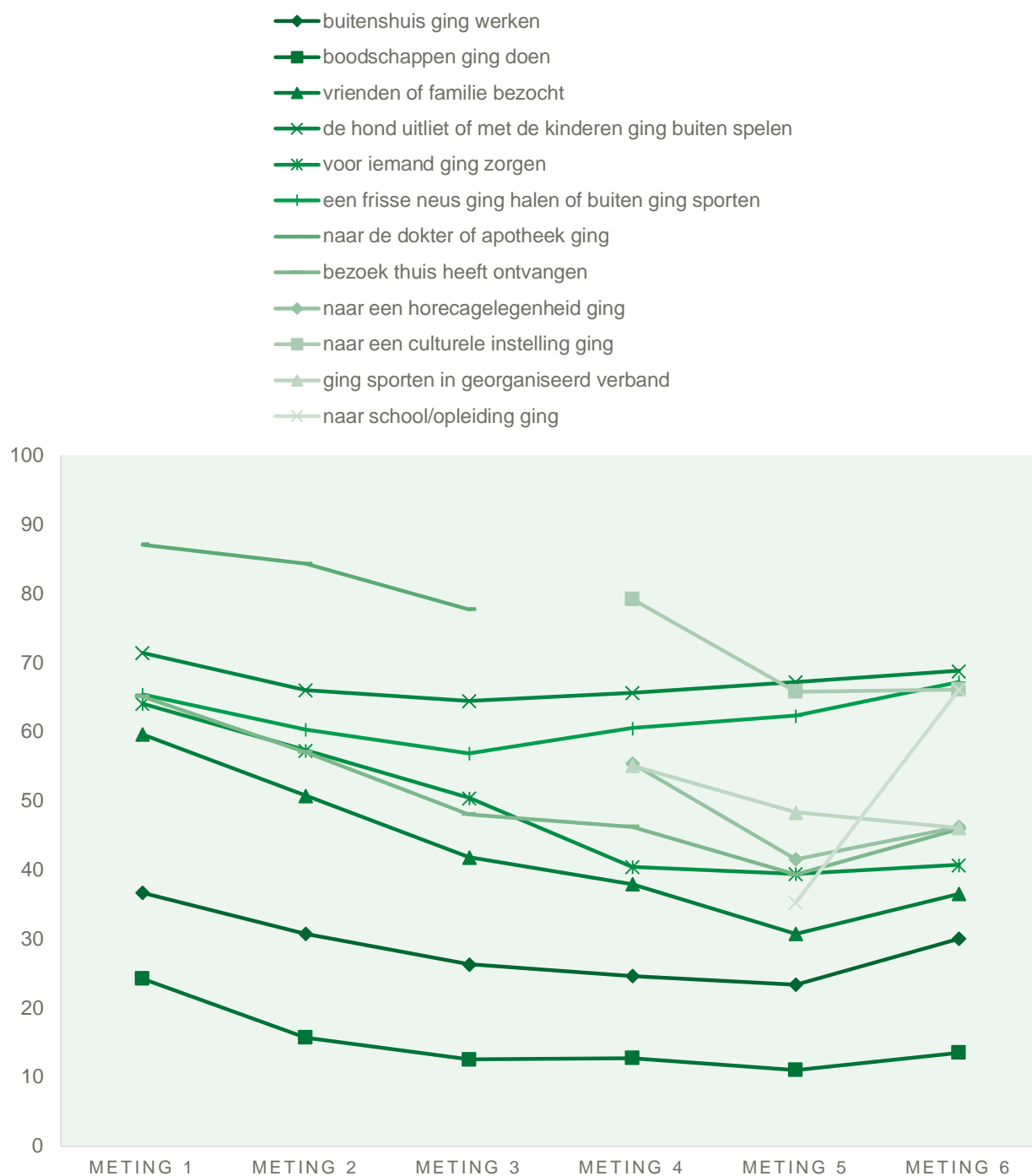

2.4.1 Verandering in afstand houden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In vergelijking met de eerste meting is op bij alle gelegenheden een toename te zien van het aantal mensen dat te dichtbij komt. Niet alleen op plekken waar veel andere mensen zijn, ook bij het bezoek van vrienden of familie of bezoek thuis, waar mensen vaak langere tijd (binnen) in elkaars gezelschap zijn. In de eerste meting gaf 60% van de deelnemers aan dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen wanneer zij vrienden of familie bezochten. In de zesde meting is dat percentage afgenomen tot 37%. Er is ook een daling te zien in het percentage mensen dat het lastig vindt om voldoende afstand te bewaren wanneer thuis bezoek

wordt ontvangen (het percentage is met 19% afgenomen). Het percentage deelnemers dat voor iemand ging zorgen en daardoor zelden of nooit te dichtbij kwam is tussen eerste meting (64%) en de zesde meting (41%) ook sterk afgenomen. Het percentage mensen dat aangeeft dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen bij het naar school of opleiding gaan is toegenomen van 35% bij de vijfde meting tot 66% bij de zesde meting. Dit kan echter verklaard worden door de zomervakantie. De laatste meting viel tijdens deze vakantie.

Figuur 6: Verandering in het percentage mensen dat aangaf dat mensen zelden of nooit te dichtbij kwamen, meting 1 t/m 6

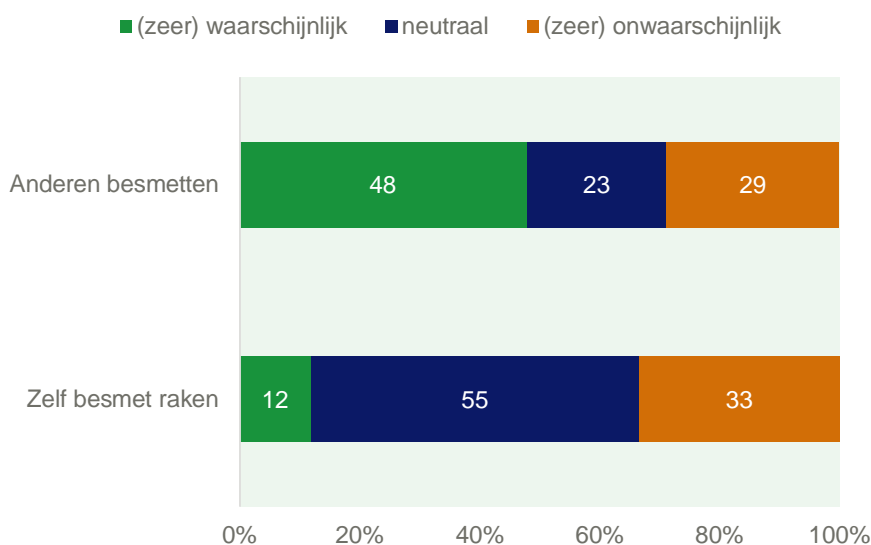
2.5 Risico-inschatting

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd hoe groot zij denken dat de kans is dat als ze corona-besmet zijn, ze dit doorgeven aan anderen. Daarnaast is gevraagd hoe erg ze dat zouden vinden. 33% geeft aan dat ze het (zeer) onwaarschijnlijk vinden dat ze besmet worden. Twaalf procent vindt dit juist (heel) waarschijnlijk. Als mensen besmet zouden raken dan vindt 66% dit wel (heel) erg.

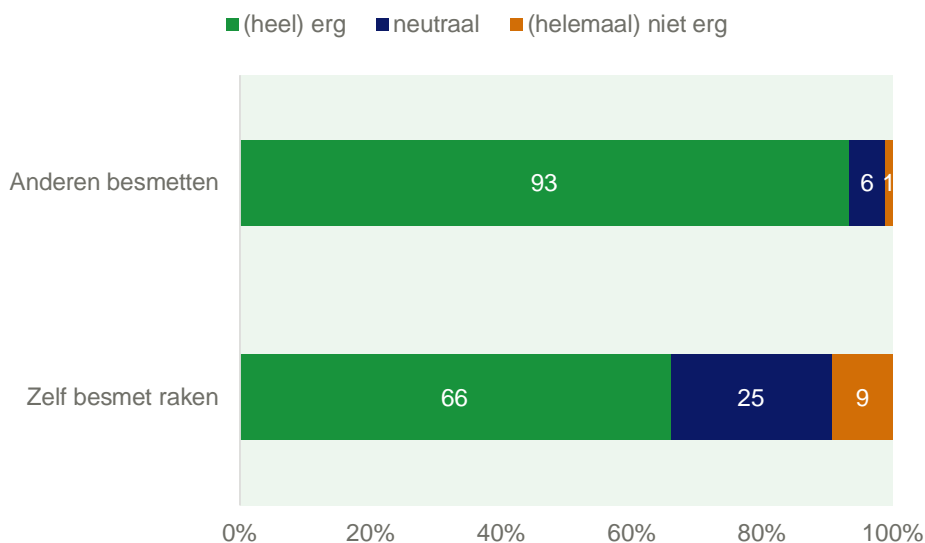
Achtenveertig procent van de deelnemers acht de kans groot het virus aan anderen door te geven als ze besmet zouden zijn. Bijna iedereen (93%) zou het (heel) erg vinden het virus door te geven aan iemand anders.

76% van de mensen acht het (zeer) waarschijnlijk dat er een tweede golf van corona besmettingen komt. 6% van de mensen denkt juist dat dat (zeer) onwaarschijnlijk is. Mocht er een tweede golf komen, dan vindt 89% van de mensen dat (heel) erg.

Figuur 7: Inschatting kans om zelf besmet te raken of om anderen te besmetten, meting 6

Figuur 8: Inschatting ernst van zelf besmet raken of van anderen besmetten, meting 6

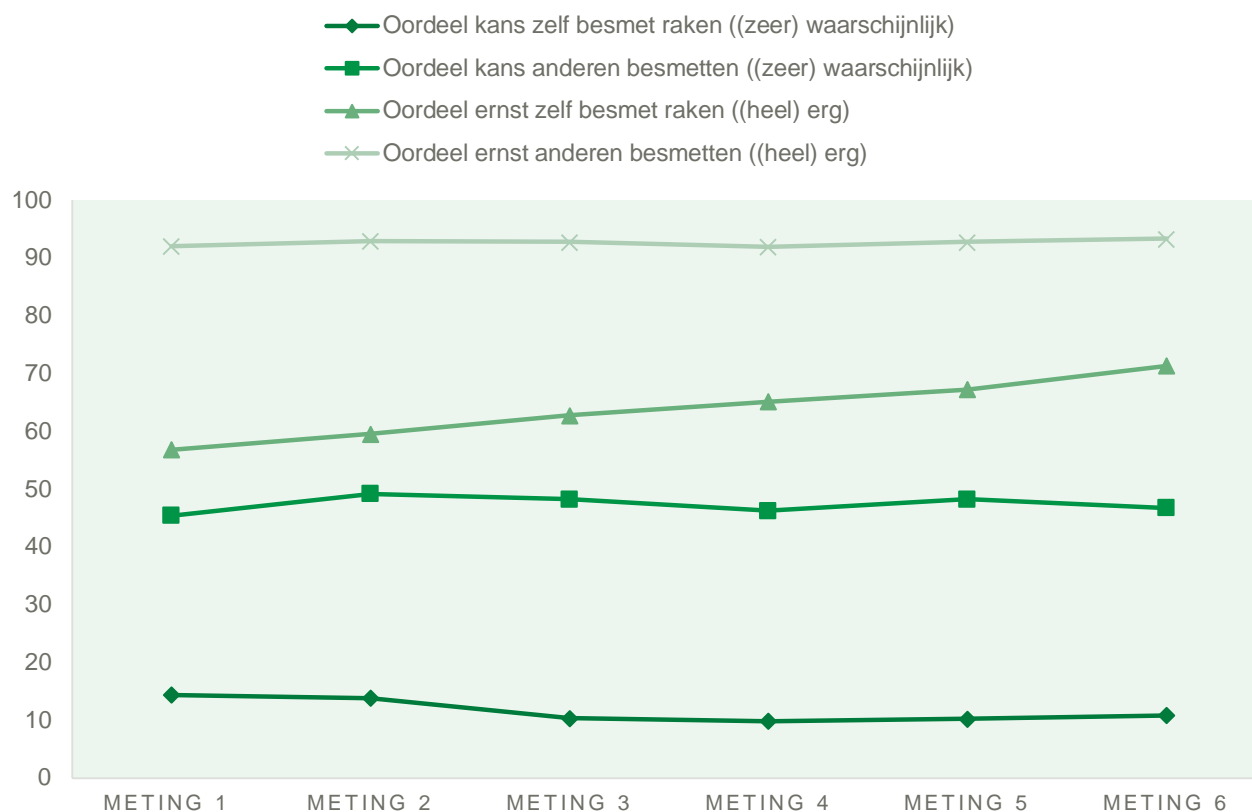

2.5.1 Verandering in risico-inschatting

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan.

Het aantal mensen dat het (heel) erg vindt besmet te raken is gestegen van 57 naar 71%.

Figuur 9: Verandering kans en ernst om zelf of anderen te besmetten, meting 1 t/m 6

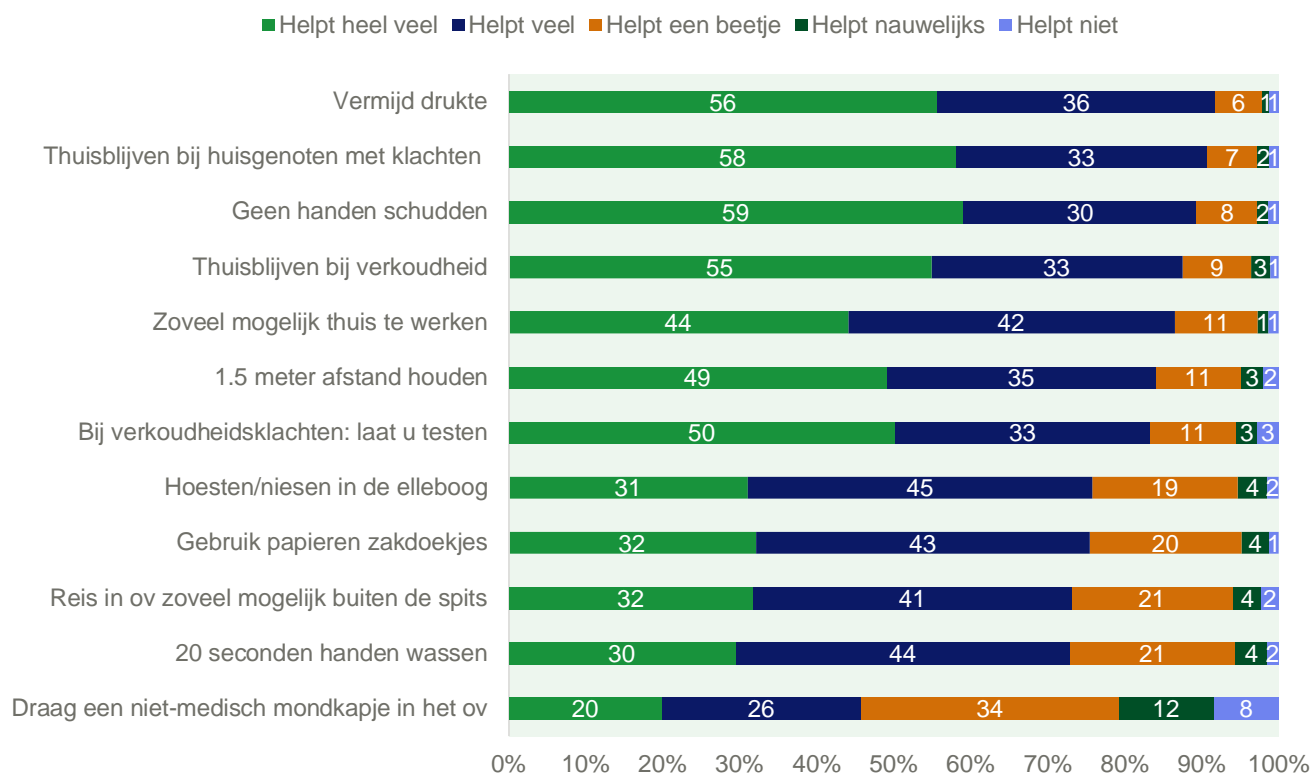

2.6 Maatregelen helpen

Deelnemers zijn ook gevraagd of ze denken dat de maatregelen helpen. De resultaten zijn in onderstaande grafiek te zien. Voor de meeste maatregelen geeft 73 tot 90% aan dat de regels (heel) veel helpen. Het gebruik van een niet-

medisch mondkapje in het openbaar vervoer scoort veel lager: 46% denkt dat deze maatregel (heel) veel helpt. De gedragsregels waarvan de meeste mensen aangeven dat deze (heel) veel helpen zijn het vermijden van drukte (92%), thuisblijven bij verkoudheid en koorts van huisgenoten (91%) en geen handen schudden (89%).

Figuur 10: Hoe goed helpen de gedragsregels, meting 6

2.6.1 Verandering in mening of maatregelen helpen

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In vergelijking met de eerste meting is er een daling te zien in het aantal deelnemers dat vindt dat zoveel mogelijk buiten de spits met het ov reizen (heel) veel helpt. Tijdens de vierde meting vond 87% dit en bij de zesde meting was dit

77%. Daarnaast is een daling zichtbaar van mensen die vinden dat het gebruik van papieren zakdoekjes (heel) veel helpt; dit vond 81% bij de eerste meting en 76% bij de zesde meting. Daarentegen vindt een groter percentage mensen dat het dragen van een niet-medisch mondkapje in het ov (heel) veel helpt; bij de vierde meting had 38% deze mening en bij de zesde meting was dit 48%.

Figuur 11: Verandering in mening of maatregelen (heel) veel helpen, meting 1 t/m 6

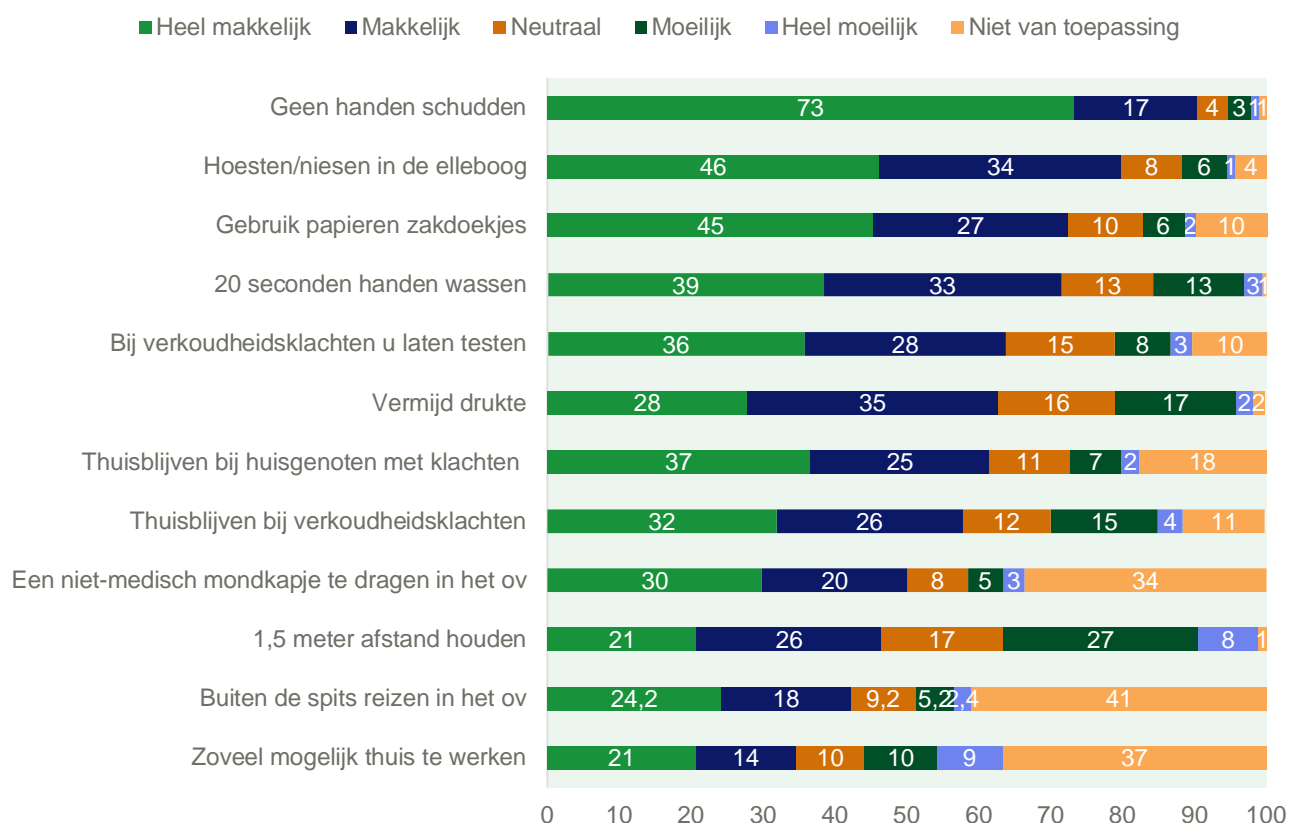

2.7 Opvolgen van gedragsmaatregelen

Aan de deelnemers is gevraagd hoe moeilijk of makkelijk zij het vinden om zich aan de gedragsregels te houden. Voor de meeste maatregelen geldt dat een meerderheid

van de deelnemers het (heel) makkelijk vindt om zich eraan te houden. Voor het niet schudden van handen is dit zelfs 90%. De regels die als minder makkelijk worden ervaren zijn '1,5 meter afstand houden', 'vermijd drukte' en 'zoveel mogelijk thuis werken'.

Figuur 12: Hoe makkelijk of moeilijk is het om je aan de maatregelen te houden, meting 6

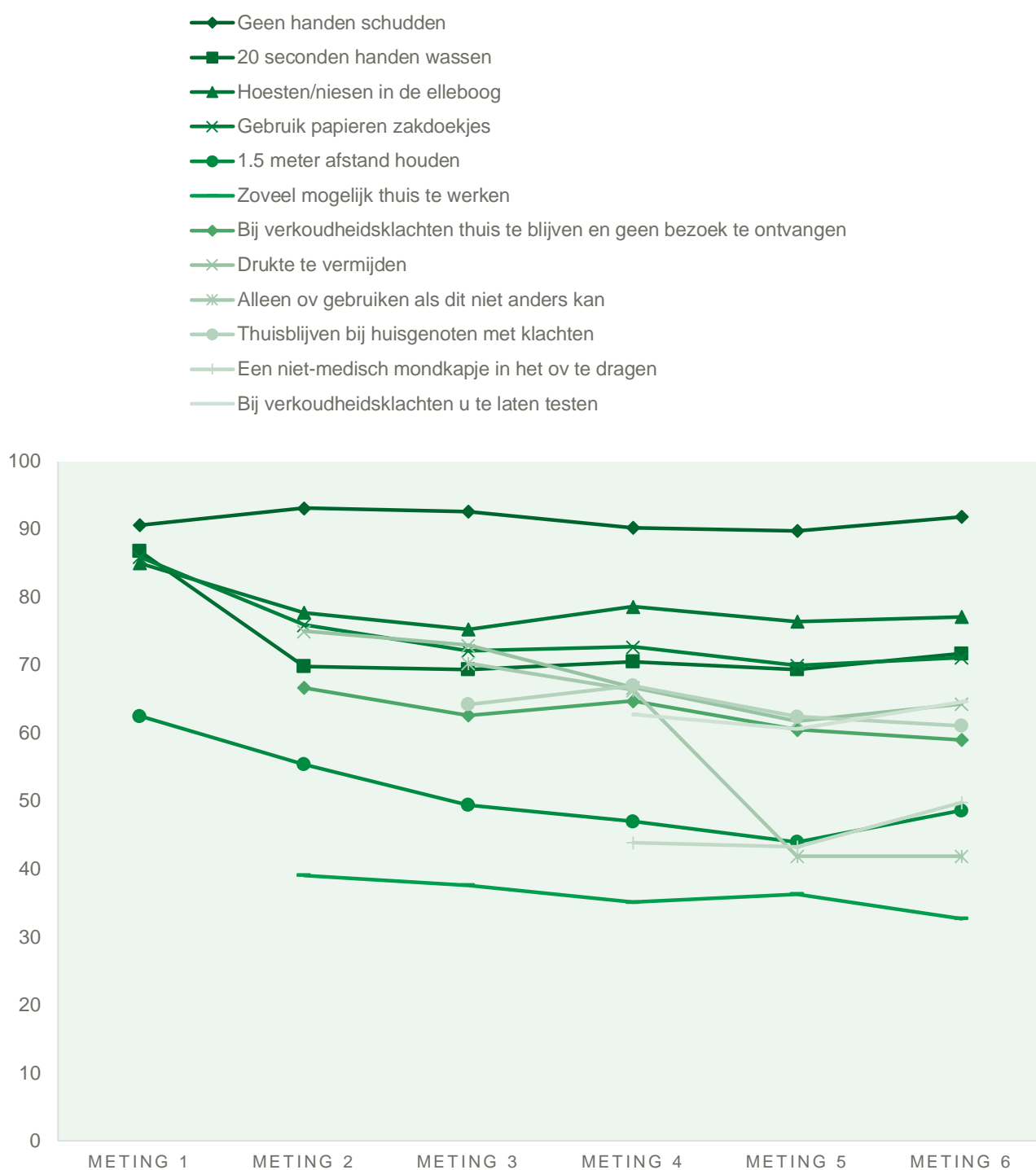
2.7.1 Verandering in opvolgen van gedragsmaatregelen

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. In figuur 13 is te zien hoe makkelijk deelnemers het vinden om zich aan de gedragsregels te houden. Het grootste verschil ten opzichte van meting 1 is te zien bij percentage deelnemers dat het (heel) makkelijk vindt om regelmatig 20 seconden de handen te wassen met water en zeep en bij het percentage mensen dat het heel makkelijk vindt om papieren zakdoeken te gebruiken. Beide percentages nemen

met 15 procentpunt af. Ook het houden van 1,5 meter afstand te houden wordt moeilijker. Bij de eerste meting vond 63% dit (heel) makkelijk, bij de zesde meting was dit percentage 49. In vergelijking met de derde meting vinden mensen het moeilijker om drukte te vermijden en het ov alleen te gebruiken als dit niet anders kan. Ook het vermijden van drukte wordt steeds moeilijker. Het percentage mensen dat dit heel makkelijk vindt, daalt van 75% bij de tweede meting tot 64% bij meting 6.

Figuur 13: Hoe makkelijk is het om aan de gedragsregels te houden; (heel) makkelijk, meting 1 t/m 6

2.8 Testen

Vanaf 1 juni kan iedereen met corona-gerelateerde klachten zich laten testen op het virus. In de 6 weken tussen meting 5 en 6, rapporteert 16% van de mensen klachten zoals een loopneus, hoesten/niezen, keelpijn, moeilijk ademen, verhoging en koorts. Van deze mensen heeft 40% zich laten testen.

Bijna de helft (47% van de mensen met klachten denkt dat dit (waarschijnlijk) komt door een onderliggende langdurige aandoening, zoals astma of allergie. Toch heeft 26% van deze mensen zich voor de zekerheid laten testen. Van de mensen met nieuwe klachten heeft de helft zich in de afgelopen 6 weken laten testen. 88 van de mensen met klachten die zich hebben laten testen, geeft aan zich binnen 4 dagen getest te hebben en 57% zelfs binnen 2 dagen.

Daarnaast is gevraagd of mensen gebruik zouden maken van de mogelijkheid om zich te laten testen als zij klachten zouden hebben. 83% zegt dit te zouden doen, 5% wil dit niet doen en 12% weet het niet.

2.8.1 Verandering in testbereidheid

Voor verandering in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Er is een toename zichtbaar in het percentage mensen dat zegt zich te willen laten testen als zij klachten zouden hebben. Bij meting 4 was dit 76% en bij meting 6 was het 84%.

3 Gezond zijn en gezond gedrag

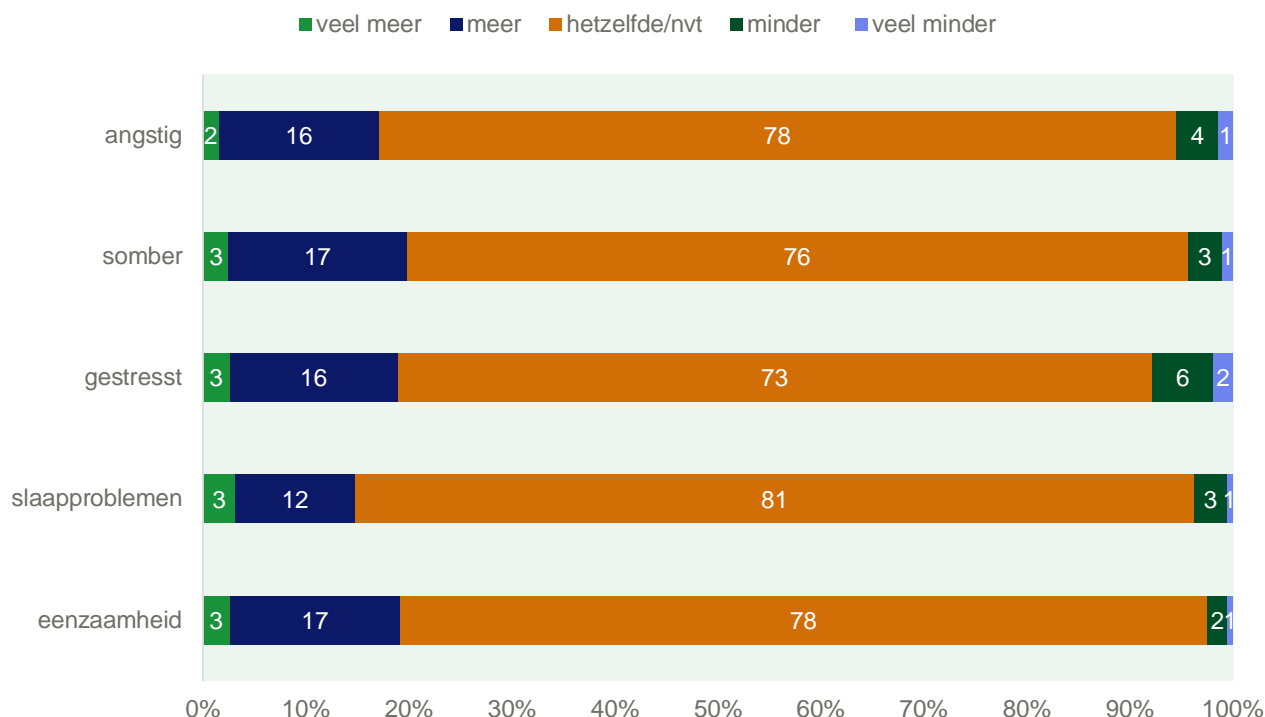
3.1 Welbevinden

Het besef dat men risico loopt en dat de maatregelen helpen om dit risico te verkleinen, kan mensen motiveren de maatregelen op te volgen. Echter, de coronacrisis heeft ook een prijskaartje: de vrijheid en mogelijkheden worden beperkt en mensen kunnen angstig zijn. Dit kan invloed hebben op onze mentale, fysieke, en sociale gezondheid. Bovendien kunnen deze negatieve gevolgen van invloed zijn op de motivatie om de gedragsregels te blijven opvolgen.

De deelnemers geven hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst een score van 7,4 op een schaal van 1-10.

In figuur 14 is te zien dat een groot deel van de mensen aangeeft dat hun mentaal welbevinden vergelijkbaar is met de periode voor de crisis. Er zijn echter ook veel mensen bij wie het mentale welbevinden slechter is dan voor de crisis. Zo geeft tussen de 20% aan somberder te zijn. 19% heeft meer stress en ook 19% is eenzamer. Er zijn ook mensen die aangeven dat hun mentaal welbevinden juist beter is vergeleken met de periode voor de crisis. Zo geeft 8% van de deelnemers aan minder stress te ervaren dan voor de coronacrisis.

Figuur 14: Mentaal welbevinden, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 6

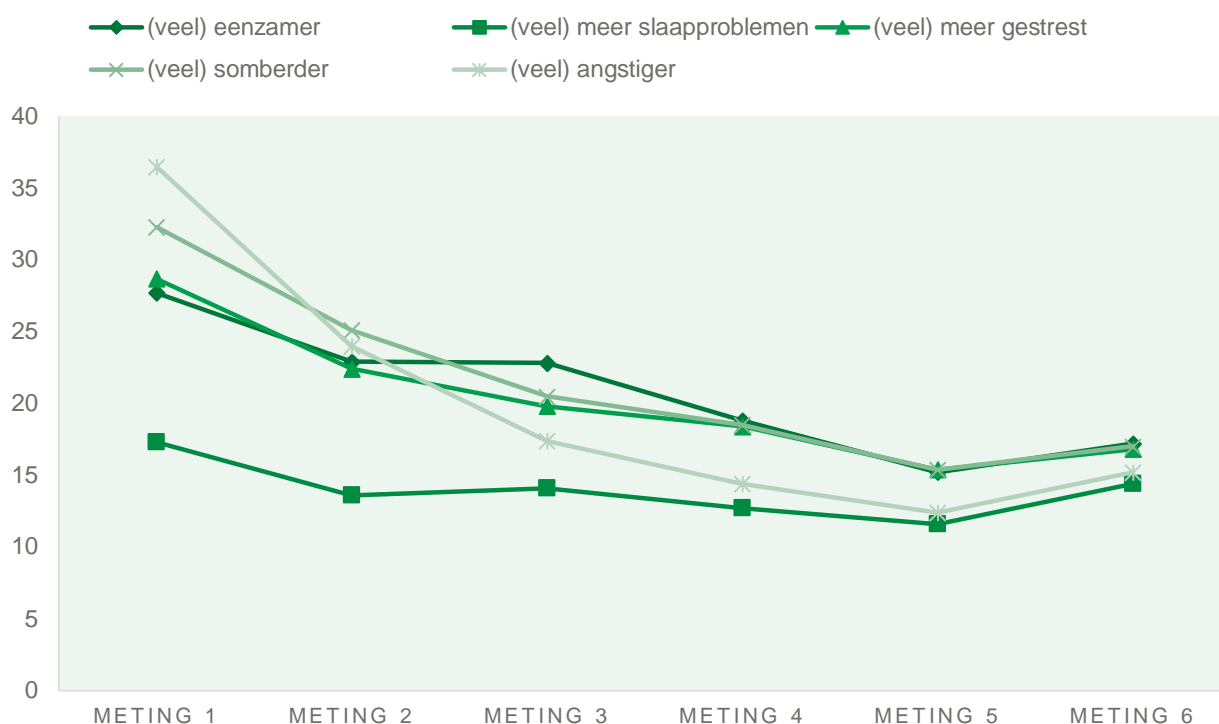

3.1.1 Verandering in mentaal welbevinden

Voor veranderingen in de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het rapportcijfer wat mensen geven aan hun leven op het moment van invullen van de vragenlijst, neemt toe van 7,0 bij meting 1 tot 7,4 bij meting 6.

In figuur 15 is te zien dat er sprake is van een verandering in het mentaal welbevinden. De grootste afname is te zien in het percentage mensen dat zich (veel) angstiger voelt. Bij de eerste meting voelde 37% (veel) angstiger dan voor de coronacrisis, bij de zesde meting was dit 15%. Ook bij het aantal mensen dat zich meer gestrest, somberder of eenzamer voelt, is een daling te zien van respectievelijk 12, 15 en 11 procentpunt.

Figuur 15: Verandering in mentaal welbevinden, meting 1 t/m 6

3.2 Leefstijl

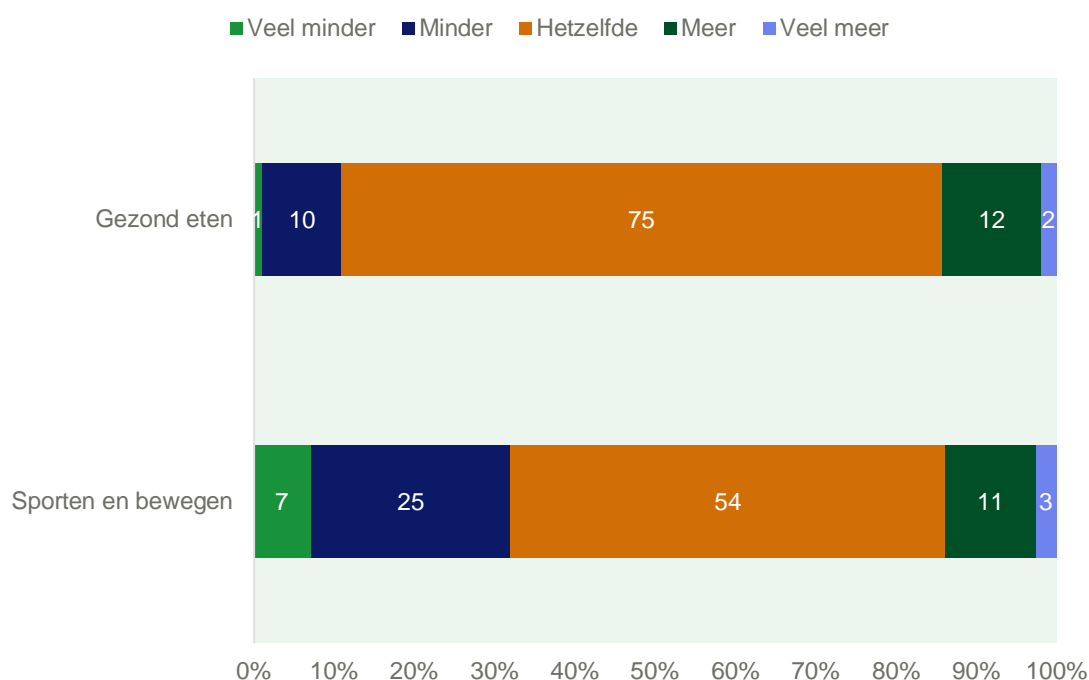
Een gezonde leefstijl helpt om mentaal, fysiek en sociaal gezond te blijven, ook in coronatijd. Het gaat hierbij onder andere om sporten, bewegen en gezond eten. Een toename in gebruik van middelen zoals alcohol en tabak kan invloed hebben op stemming en op kwaliteit van de slaap.

Mensen geven aan dat ze niet ongezonder zijn gaan eten vergeleken met voor de crisis: 75% eet nog hetzelfde. Bij

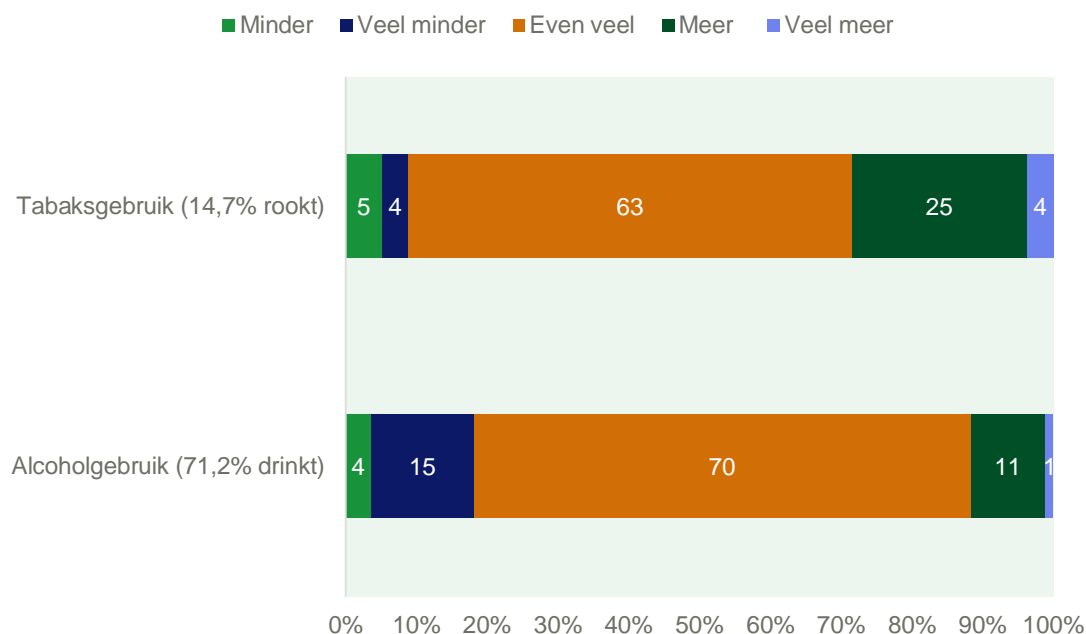
sporten en bewegen rapporteren mensen een flinke afname: 32% geeft aan (veel) minder te bewegen.

Bijna een derde van de respondenten gaf aan geen alcohol te drinken. Van de drinkers zegt 12% (veel) meer te zijn gaan drinken, terwijl 18% (veel) minder drinkt. Slechts 15% van de deelnemer rookt. Bij rokers zien we dat 28% van de respondenten (veel) meer is gaan roken, terwijl 9% (veel) minder is gaan roken. Of er ook mensen zijn gestopt met roken sinds de crisis laten deze resultaten niet zien.

Figuur 16: Leefstijl, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 6

Figuur 17: Middelengebruik, vergeleken met de periode voor de crisis, meting 6

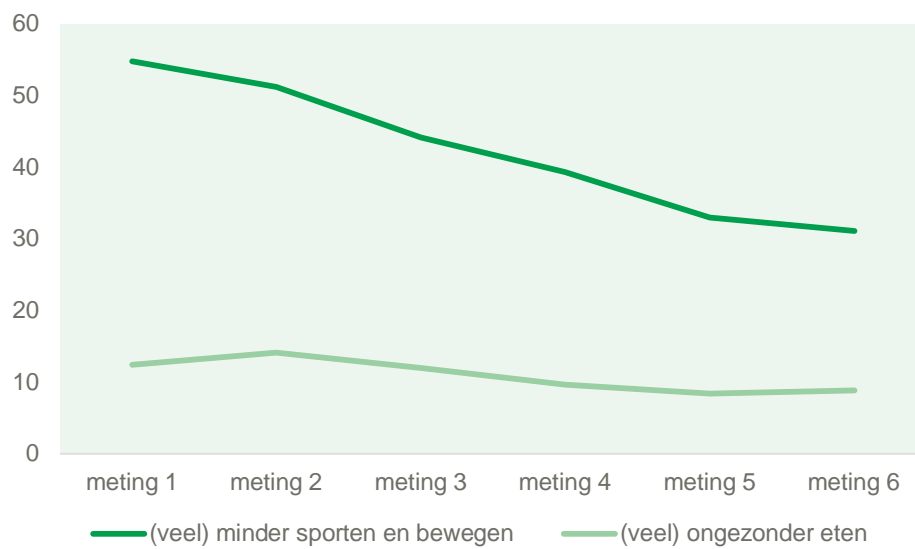

3.2.1 Verandering in leefstijl

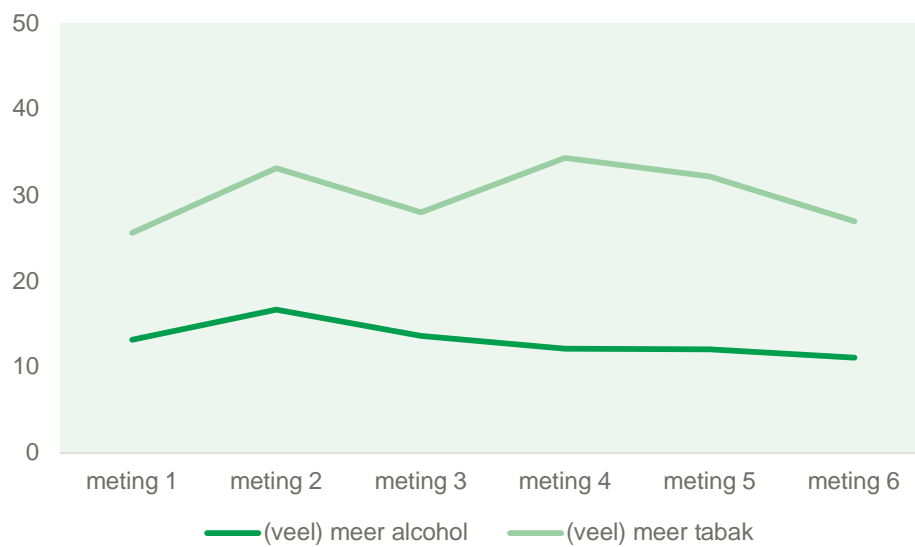
Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het percentage deelnemers dat aangeeft (veel) minder te zijn gaan sporten is met 24 procentpunten afgenomen sinds de eerste meting. Het wel of niet gezond eten is redelijk

constant gebleven. Ook het aantal deelnemers dat aangeeft meer te zijn gaan drinken is redelijk constant gebleven. Net als het aantal rokers dat zegt (veel) meer te zijn gaan roken.

Figuur 18: Verandering in leefstijl, meting 1 t/m 6

Figuur 19: Verandering in middelengebruik, meting 1 t/m 6

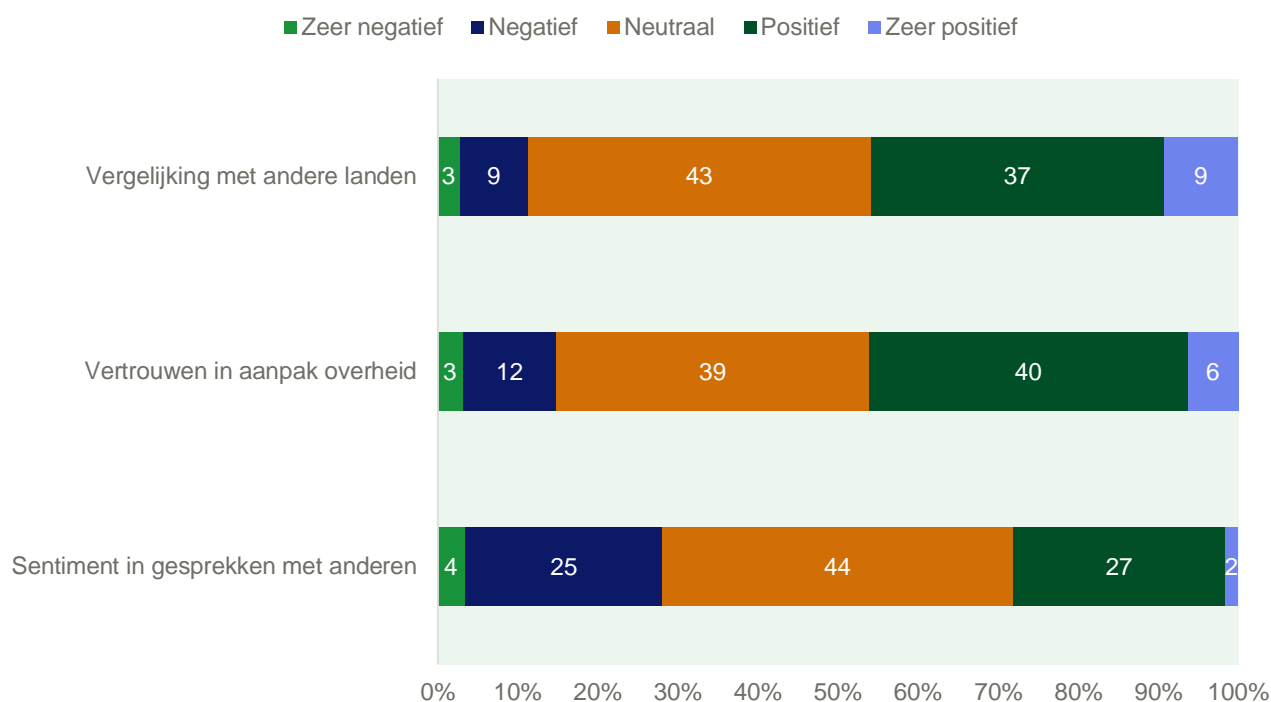
4 Vertrouwen in de Nederlandse aanpak

4.1 Sociale omgeving

De mensen om ons heen kunnen invloed hebben op het beeld dat we vormen van de maatregelen. Van de deelnemers geeft 29% aan bijna dagelijks tot meerdere keren per dag met anderen te spreken over de Nederlandse aanpak van de coronacrisis: 28% van die gesprekken was (zeer) positief, maar ook 28% van die gesprekken was (zeer) negatief.

46% heeft (veel) vertrouwen in de aanpak van de overheid; 15% heeft (helemaal) geen vertrouwen. In vergelijking met andere landen doet Nederland het volgens meer dan de helft van de respondenten (46%) (veel) beter, terwijl een 11% het beleid (veel) slechter vindt.

Figuur 20: Beeld van de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid, meting 6

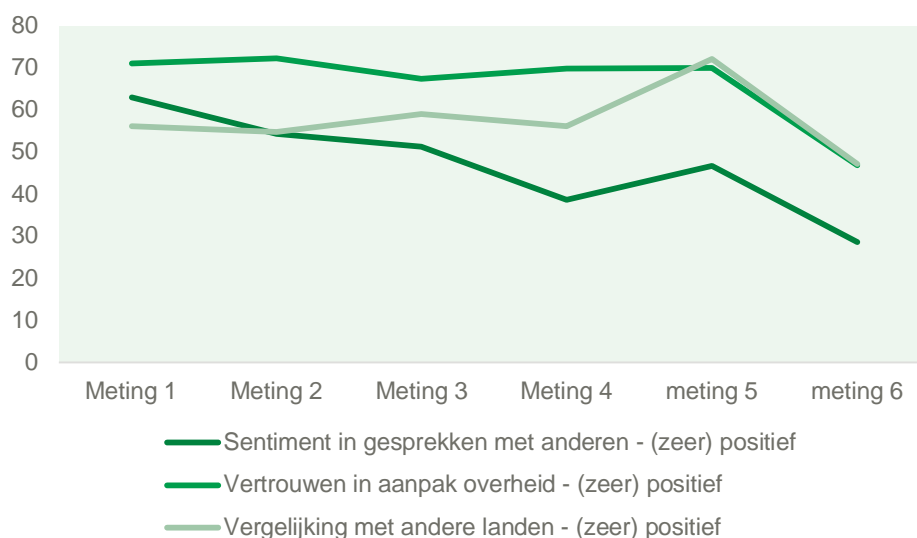

4.1.1 Verandering in sociale omgeving

Voor verandering over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Tijdens de eerste meting werd door de helft van de deelnemers bijna dagelijks of vaker gesproken over de aanpak van het coronavirus door de Nederlandse overheid. Dit percentage daalde tot 14% in meting 5. Bij meting 6 werd er weer vaker over de aanpak gesproken (23%).

Het sentiment in gesprekken met anderen is negatiever geworden. Het percentage deelnemers dat gesprekken als (zeer) positief ervaart, is gedaald met 34 procentpunt ten opzichte van de eerste meetronde. Ook het vertrouwen in de Nederlandse aanpak is afgenomen. Bij de eerste meting had 71% (heel) veel vertrouwen in de aanpak, bij de laatste meting was dit 47%. Het percentage mensen dat vindt dat de Nederlandse aanpak in vergelijking met andere landen (zeer) positief is, is ook afgenomen.

Figuur 21: Verandering in vertrouwen van de Nederlandse aanpak, meting 1 t/m 6

4.2 CoronaMelder

De Nederlandse overheid is van plan om de app 'CoronaMelder' landelijk beschikbaar te maken. Deelnemers zijn gevraagd in hoeverre ze het eens zijn met stellingen over de (invoering van) de app. Hieruit blijkt dat 42% positief tegenover het invoeren van de CoronaMelder staat en dat

41% van plan is om de app te gaan gebruiken. Van de ondervraagden verwacht 36% dat het gebruik van de app ook bijdraagt aan de bestrijding van het virus. Echter heeft maar 34% het vertrouwen dat de informatie strikt vertrouwelijk blijft.

Figuur 22: Mening over de invoering van de CoronaMelderApp, meting 6

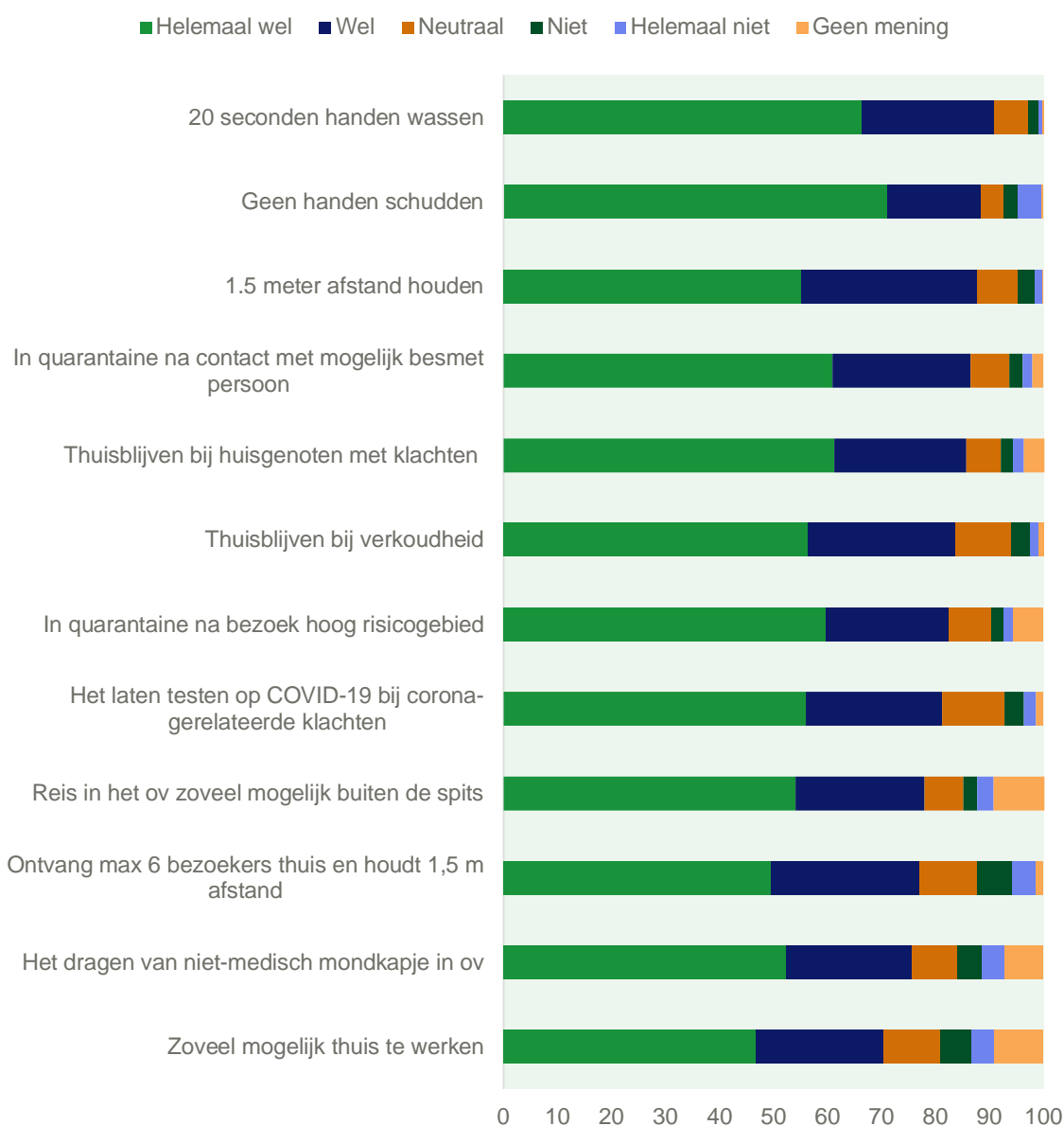
4.3 Draagvlak voor de maatregelen

Draagvlak kan een belangrijke aanwijzing zijn voor of mensen maatregelen vol gaan houden of niet. Wij kijken hier naar de mate waarin mensen nu achter de maatregelen staan en als deze nog 6 maanden zouden duren. Dit geeft de mate weer waarin mensen zichzelf de maatregelen nog voor langere tijd zien volhouden. Het draagvlak voor de veel van de maatregelen is hoog. Voor elke maatregel geldt dat een meerderheid van de respondenten achter de maatregel staat. Variërend van 70% tot 94%. Het minste

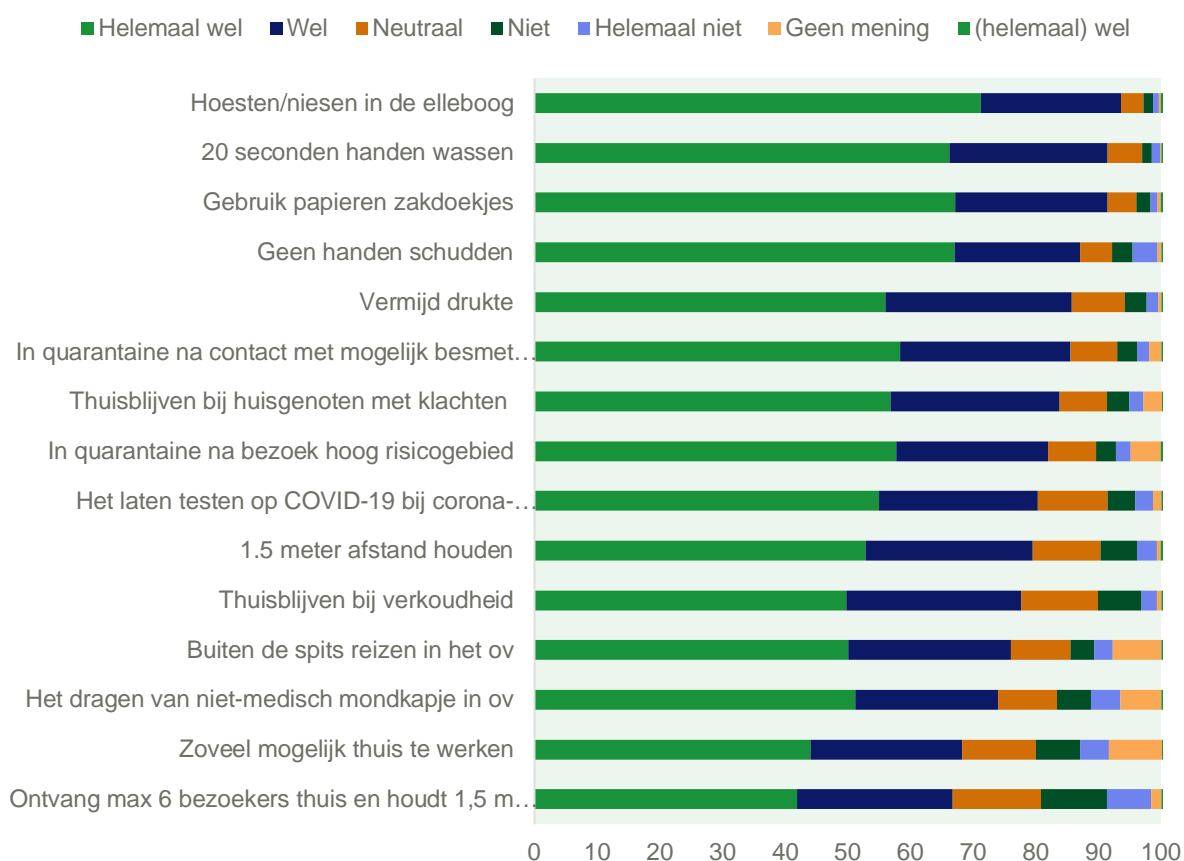
draagvlak is er voor de maatregelen om zowel mogelijk thuis te werken en om een niet-medisch mondkapje te dragen in het OV.

Het draagvlak voor de maatregelen blijft hoog, ook als deze nog zes maanden zouden gelden. Voor de hygiëne-maatregelen, zoals hoesten in de elleboog en handen wassen blijft het draagvlak boven de 90%. Maatregelen die op minder draagvlak kunnen rekenen zijn het ontvangen van maximaal 6 bezoekers thuis, zoveel mogelijk thuiswerken en het dragen van een niet-medisch mondkapje.

Figuur 23: Bereidheid om aan de maatregelen te houden, meting 6, 19 augustus – 23 augustus

Figuur 24: Draagvlak voor de maatregelen staan als de maatregelen nog 6 maanden duren, meting 6

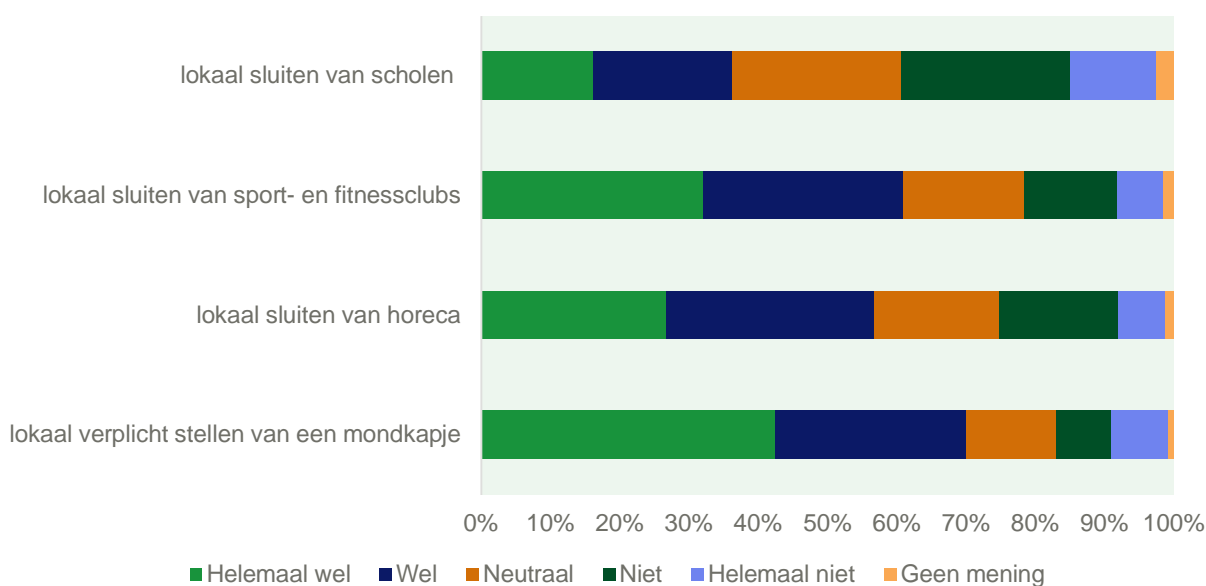

4.3.1 Lokale maatregelen

In de zesde meting is aan de deelnemers gevraagd in hoeverre ze staan achter lokale maatregelen in het geval van

toenemende besmettingen. Voor het lokaal verplicht stellen van een mondkapje is het draagvlak het hoogst (70%). Voor de maatregel 'lokaal sluiten van scholen' is het draagvlak het laagst (36%).

Figuur 25: Draagvlak voor lokale maatregelen, meting 6

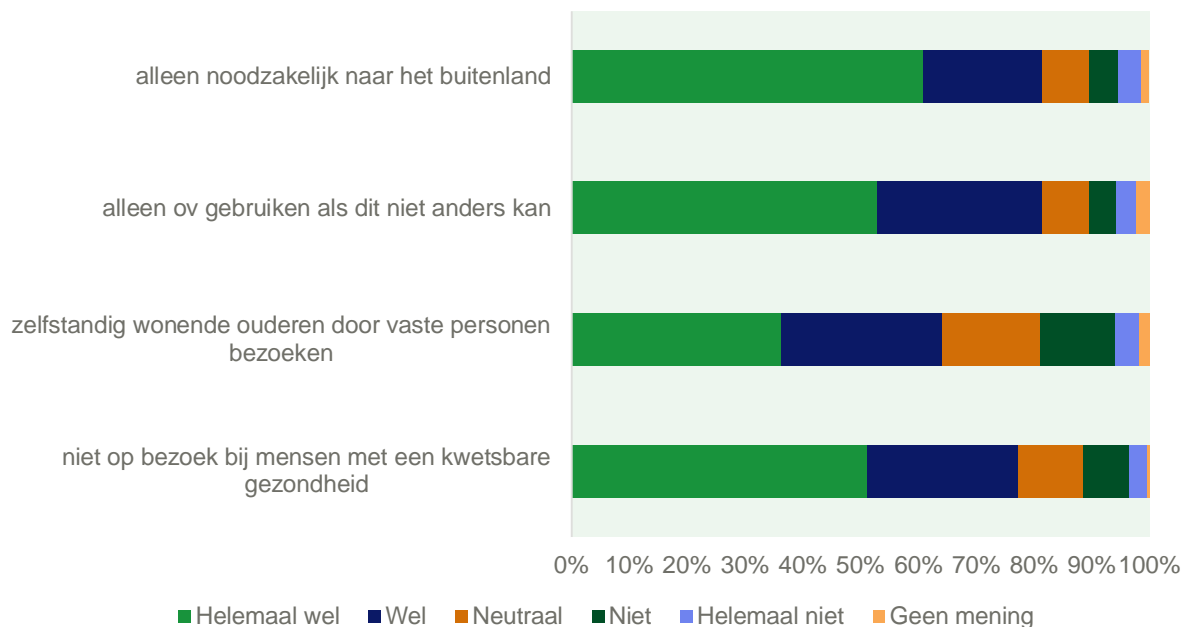

4.3.2 Maatregelen bij een tweede golf

In deze meting is ook gevraagd in hoeverre de deelnemers achter het opnieuw introduceren van enkele maatregelen

staan in het geval van een tweede golf. Bij drie van de vier maatregelen is het draagvlak rond de 80% (77% tot 81%). Bij de maatregel 'zelfstandig wonende ouderen door vaste personen bezoeken' is het draagvlak het laagst (64%).

Figuur 26: Draagvlak voor maatregelen bij een tweede golf, meting 6

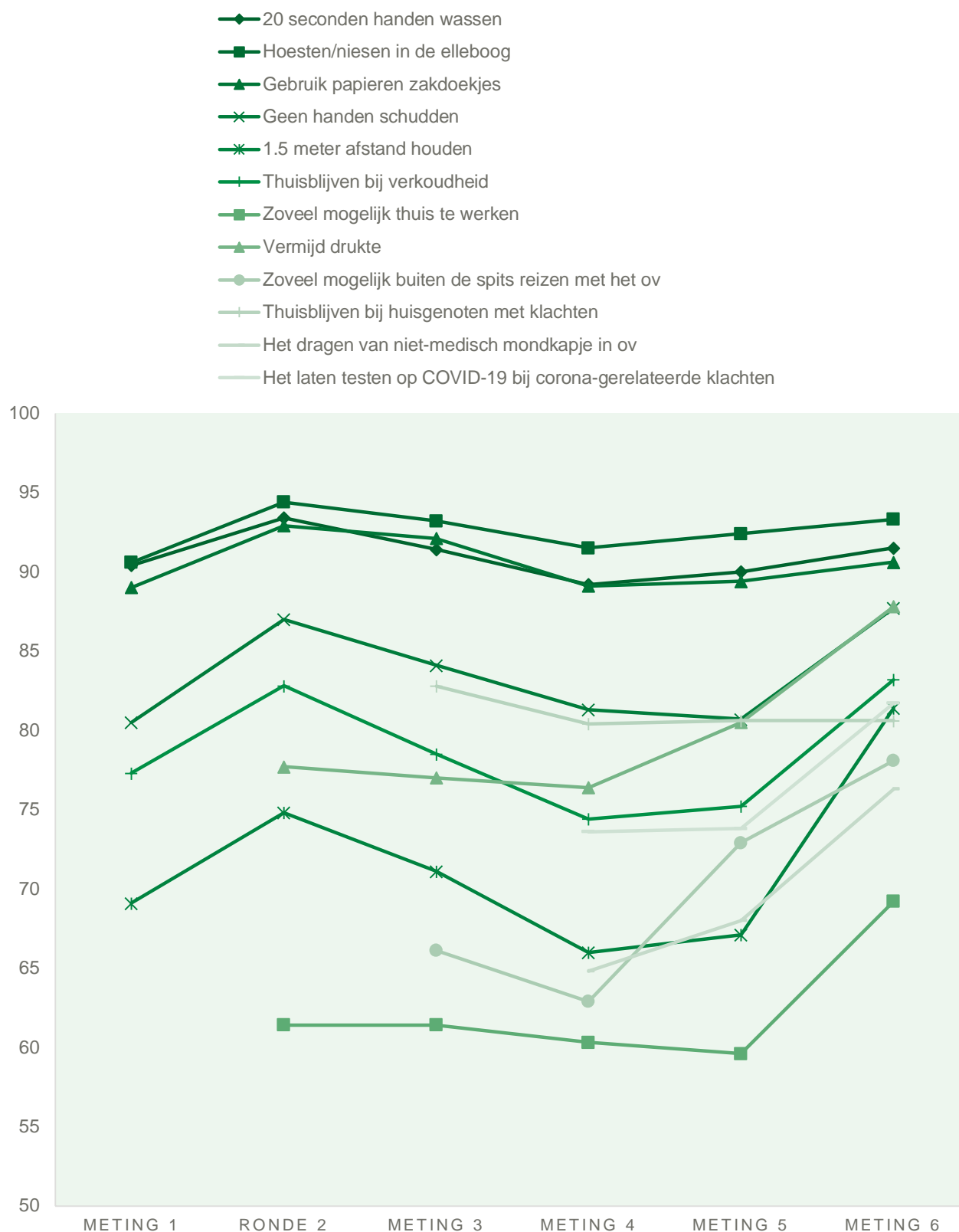

4.3.3 Verandering in draagvlak

Voor veranderingen over de tijd is gekeken naar de deelnemers die aan alle meetrondes hebben meegedaan. Het gaat hier om het draagvlak voor de maatregelen als deze nog 6 maanden zouden duren. Het draagvlak voor het houden van 1,5 meter afstand is tussen meting 5 en 6 met 14 procentpunt toegenomen. Het draagvlak voor het zoveel

mogelijk buiten de spits reizen en voor het dragen van een niet-medisch mondkapje in het ov is met 12 procentpunt toegenomen. Daarnaast is er meer draagvlak voor het vermijden van drukte.

Figuur 27: Verandering in draagvlak als maatregelen nog 6 maanden zouden duren, meting 1 t/m 6

5 Over de deelnemers

Vanuit de regio Rotterdam-Rijnmond hebben 5.873 deelnemers van 16 jaar en ouder meegedaan aan de zesde meting van dit onderzoek; 57% was vrouw en 43% man.

De deelnemers van de eerste meting zijn via de gemeentepanels van de gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Capelle aan den IJssel en Nissewaard gevraagd om deel te nemen. Daarnaast konden mensen via diverse social mediakanalen participeren aan het onderzoek; ongeveer een kwart van de mensen heeft via social media meegedaan of heeft de vragenlijst van iemand anders doorgestuurd gekregen. Vanwege de benaderingsmethode zijn inwoners uit bovengenoemde regiogemeenten oververtegenwoordigd in het onderzoek ten opzichte van de andere gemeenten in onze regio. Voor de zesde meting zijn mensen benaderd die al in eerdere metingen hebben meegedaan en hebben aangegeven mee te willen doen aan vervolgonderzoek. Daarnaast was het mogelijk om via een open link op social media mee te doen aan het onderzoek. Ten opzichte van de bevolking in de regio zijn er minder deelnemers onder de 40 jaar (20% van de deelnemers) en is met name de groep tussen de 55 en 69 jaar sterk oververtegenwoordigd (38%). Van de deelnemers woont 24% alleen.

De samenstelling van de onderzoeksgroep is niet representatief voor de algemene bevolking in de regio. De resultaten geven echter wel een indicatie van de situatie in de regio Rotterdam-Rijnmond.

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, de mografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteur

Bianca Stam (1978) is epidemioloog. Zij werkt sinds 2007 als onderzoeker bij de gemeente Rotterdam. Daar doet zij vooral onderzoek naar gezondheid en gedrag.

[Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl)

Gemeente Rotterdam